

Posudek habilitační práce

Habilitační obor: Architektura a stavitelství

Uchazeč: Ing. arch. Juraje Dulenčina, PhD.:

Oponent: prof. Ing. arch. Petr Hruša

Název habilitační práce: DETAIL V ARCHITEKTUŘE; MEZI UMĚNÍM A ŘEMESLEM

aktuálnost námětu habilitační práce

komentář: Celková charakteristika podkladů oponentury:

Posudek je vypracován na základě jmenování prof. akad. arch. Mikolášem Hulcem dne 21.5. 2018, č.j. 1127-01/18/11922ham ve smyslu § 72 zákona č.111/1998 Sb. o VŠ oponentem habilitační práce Juraje Dulenčina, PhD., na Fakultě stavební. Předložená habilitační práce je zpracována na základě souhlasu habilitační komise na Fakultě stavební ČVUT, Thákurova 7, 166 29 Praha 6, věda a výzkum se zaměřením k oboru „ARCHITEKTURA A STAVITELSTVÍ“. Práce má 152 stran složených z vlastního autorského textu a textů jiných autorů vyjadřujících se k tématu detailu, převážně formou rozhovorů, k nimž je dále přiložena řada fotografií s výkresy autorských detailů a bibliografie.

Aktuálnost práce je nanejvýš zřejmá. Většina prací architektů se soustředí na tzv. koncept, a detail jakoby byl ponecháván na zdánlivě oddělitelné samostatné, jen technické řešení. Přitom teorie a dějiny architektury ukazují, že téměř každý styl, sloh v architektuře se opíral o specifický detail; ten byl vždy součástí i počátečních úvah celého původního myšlení architekta. Což se v domnění, že umělecký konceptualismus může i odděleně zastoupit architekturu a detaily vyrobí kdokoli, je notně se rozšiřující způsob práce, protože je pohodlnější a na znalosti méně náročný. Je tedy nanejvýš aktuální alternovat už v pedagogické praxi tento pro práci architekta zhoubný trend.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

přístup k řešení

komentář: Je třeba zvýraznit smysl pro uplatnění práce v aplikaci pro architektonickou praxi, ale zejména pro výuku a další pedagogické činnosti, a tak je přístupováno k použití podkladů a k vlastní habilitační práci a jejím poznatkům.

Habilitant sám uvádí (str.16 vyd. Tribun EU s.r.o., Brno 2017) smysl v "...Pochopení a zvládnutí detailu, buď stavebně technického, nebo architektonického, je ta nejdůležitější součást projektu, potažmo celé stavby..." Habilitant se ovšem nepouští do riskantních rozhodnutí ve smyslu teorie architektury: "Chci prioritně poukázat na důležitost detailu, jeho interpretaci a jednoznačné provedení..." (viz str. 22 vyd. tamtéž viz výše).

Za komentář přístupu stojí i to, že řešení tématu je doloženo řadou neobvykle pozoruhodných detailů vlastní práce jako pedagoga a vynikajících dosažených výsledků v tomto smyslu u studentů.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

kvalita a správnost dosažených výsledků

komentář: Po podrobném postupném seznámení se s prací, v jejím smyslu i s originální pedagogickou činností jsem ověřil, že habilitační práce Ing. arch. Juraje Dulenčína, PhD. odpovídá příslušnému habilitačnímu oboru na Fakultě stavební. Vyjadřuje i opomíjenou koncepci v pojetí výuky architektury, a tak také schopnost autora, která se orientuje na využití praktické.

Z hlediska teorie je několik bodů sporných. Autor zdůvodňuje například, jak se detail může promítnout do kompozice svou tektoničností, texturou, tvarem ve skladbě, tedy kompozici atd. Poukazuje právě u detailu na autorský rukopis i historické období a tzv. funkce, za něž považuje ale i "funkci estetickou", "funkci tektonickou", "funkci kompoziční", kde se v pravém smyslu architektonické teorie nejedná o funkce; u pojmenování "funkci utilitární" se jedná o vyslovený pleonasmus. Z hlediska čistoty vědecky pojatého teoretického uvažování je zde v přístupu směřováno více rozdílných pojmů, a tak přístup vykazuje jisté nejasnosti.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

původnost dosažených výsledků

komentář: Autor habilitační práce sestavil řadu zajímavých detailů, a to jak ze své odborné činnosti v rámci pedagogického působení, tak od řady dalších vybraných architektů z architektonické praxe.

Osobní úvahy zaujmají cca 1/3 práce, ostatní jsou vhodné rešerše z umně vybraných prací jiných architektů včetně jejich úvah. K těm vede jiné autory v doplňujících se, někdy synkreticky sestavených rozhovorech; nicméně velmi cenný je sumář detailů z jeho pedagogického působení. Autor dále rozvíjí smysl s argumenty pro pedagogický důraz na větší zabývání se detailem.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

publikování výsledků

komentář: V poznatkách vyplývajících z publikace, z výzkumné práce (nejedná se však jen o to, co je jakoby nad rámec podrobnosti nezbytného technického zpracování nějakých projektů, ale o to, co je podle habilitanta nově nabývanou integrální potřebou) si důsledné řešení detailů a výuka k nim zaslouží nezbytnou pozornost. Publikace těchto tezí by měla být podstatnou otázkou v základním hodnocení toho, co je vedle konceptu nedílnou podstatou architektonické tvorby.

Větší míra publikace by byla vhodná.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

ohlasy výsledků

komentář: V práci i v celkové pedagogické praxi jsou možné ohlasy na výsledky práce ing. arch. Juraje Dulenčina více než pozoruhodné. Studenti jsou inspirováni dlouhodobě k prohloubení vztahu tématu a jsou vedeni k samostatné tvorbě detailů ve svých studentských pracích, a to až k jejich vzorové modelové realizaci až 1:1. Zřejmě jde o dosažení nového či spíše obnoveného a důležitého pohledu na principy epistemologie v architektuře; ty jsou žádoucím způsobem dokonce prolnuté s uměleckými jakožto původními principy „techné“.

Jde tak i celkově o nosný poukaz na nezbytnou schopnost architekta pro znovu nabývané porozumění ve smyslu fronetické vědy. Celý smysl habilitačního zkoumání spatřuji i v tom, abychom paradoxně (naopak než tomu bývalo vždy) až v posledním stadiu studia studenty směřovali, jak sami, tak i se světem okolo nás k lepšímu ve Věci samé; avšak ne až tak k překonané revoluční nápravě celého světa, což činili architekti, ke kterým se stále vzhlíží skoro celé dvacáté století.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

komentář: Pro následnou habilitaci podpořenou teorií architektury - ve filosofii i v rozvoji praxe - by tento výsledek habilitačního výzkumu měl přechodový smysl k detailům, často opomíjeným v práci architektů už zpočátku, a to odvozeným i od klasického myšlení. To znamená od toho uvažování, které je geometricky i filosoficky relativně objektivizovatelné a ne závislé na individualistických často jen pocitech, které má každý student jiné, (ať talentovaný nebo ne) a nechce si je posléze nechat vymluvit, že i ty jsou vztaženy k praktickému světu a k jeho uměleckému uchopování skrze řemeslnou moudrost a zdatnost, a tak skrze detail.

Pro přínos výzkumu z hlediska dalšího uplatnění studia zde autor přistupuje ve vztahu k vědecky chápané filosofii pro architektury jako k zásadnímu, pro rozřešení nosnému problému. Ten činí vlastně už sám svým významem nepopulární při výkladu pojmu „praktické moudrosti“, ne sám pojem; ten, který znamenal původně srdce, nitro, podstatu jako základnu práce architekta až později sofisticky chápanou mysl a tuto dnes spíše technicky chápanou rozumnost.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

uplatnitelnost výsledků pro technickou praxi

komentář: Celkově práce architekta Dulenčina i habilitační publikace jako přínos jak pro vědu a výzkum, tak do praxe, působí skoro samozřejmě, ale v podstatě jsou v ní také nově odhalované argumenty směřující k podpoře obecnějšího využití výsledků habilitační práce. Ty jsou verifikované jak prokazovanou výukou ve výše uvedeném smyslu, tak publikací k tématu z různých realizací v praxi.

Jde tak o pozoruhodný pedagogický koncept, který by si zasluhoval větší pozornost i pro uplatnění na všech školách, zahrnujících jakýkoli styl výuky, ovšem skutečné a technicky vybavené architektury. Dnešní výuka většinou podobně jako sama architektonická praxe vychází ze „skoku“ přímo do onoho „archi“, což je podle mne převrácení hodnoty architektonického chápání, promítaného i do vzdělávání.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

splnění požadavků na habilitační práci - úroveň habilitační práce

komentář: Habilitační práce má výbornou úroveň; tu dokladují i známé empiricky ověřitelné výsledky pedagogické práce. Pro celkové splnění požadavků na habilitaci ve smyslu autoevaluačních kritérií je třeba při obhajobě více objasnit rozsah a dopad vlastní publikační a vědecké činnosti, např. objektivně uplatněných recenzí apod.

Požadavky na doložení pedagogického působení práce habilitanta jsou však naplněny více než dostatečně.

vynikající nadprůměrný průměrný podprůměrný slabý

Připomínky

Pokud je v habilitačním spise doloženo dostatečné množství publikačních a výzkumných materiálů podle autoevaluačních standardů, nemám k předložené práci s ohledem na její výše popsanou aktuálnost, mimo rámec tohoto oponentního posudku, další připomínky.

Závěrečné zhodnocení habilitační práce

V zaměření práce Juraje Dulenčina jde o posun s návratem k učení se, jak z teoretické, tak z poznávání praktické moudrosti vycházející z poznatků, jak tomu bylo naposledy v Bauhausu, co je řemeslo a detail.

Oproti principům Bauhausu zde jde o jinou, i když ne reversní metodu. Praktická moudrost vycházející ze znalosti materiálů a ovládnutí vyjádření myšlenek i v detailu tak neznamená „machu“ ani zručnost jen v modernisticky, a tak v průmyslově chápaném řemesle, ale dnes až o teoreticko - praktický opak: Jestliže frónesis (φρόνησις) archetypálně označuje u architektů základní původně nejen řemeslnou zdatnost, ale ve spojování technických a uměleckých prvků dohromady zkušenost nejen technickou, ale i teoretickou, tedy v pravém slova smyslu „tektonickou“, pak cíle práce architekta znamenají znovu hledání základů pro archi - tektonickou ctlost, totiž jakožto integrální schopnost, správně teoreticky uvažovat a současně prakticky myslet i jednat; v celkovém myšlení se jedná i o to, co bychom ve vztahu k vytrácejícímu se řemeslu a jeho nauce mohli nazvat už prozíravost.

Doplňující poznámky k habilitační práci a k osobě uchazeče:

Už jenom poukaz a vztažené zkušenosti s prací s architektonickými detaily, oproti běžným architektonickým školním osnovám by mohl mít, když ne vědecký (často spíše analyticko-pseudovědecký), tedy vpravdě „fronetický“ smysl.

Juraj Dulenčin i výzkumem prokazuje, že je třeba považovat detail za samozřejmou složku tvořivé činnosti v autorském - uměleckém (nejen technologickém) smyslu architektury a že je zde vlastně skrze detail teprve plnohodnotný nástroj pro uchopitelné celistvé ztvárnění architektonické vize každé architektonické úvahy, a to nejen v problematice nekonvenčních prací. Zdá se mně, že je zde nově navozené a v masové produkci až opomíjené téma také aspirující na přizpůsobení se současnému stylu architektonické tvorby.

jmenování docentem doporučuji

ano

ne

Datum: 27. 8. 2018

Podpis oponenta:

S vypracováním oponentského posudku dávám souhlas s jeho zveřejněním na webových stránkách Fakulty stavební ČVUT v Praze.